

Archeologienota
Oevel (Westerlo) – Ilse Velden 29

Jelke Van Buggenhout

Bornem
2021

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Jelke Van Buggenhout

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2021/12.807/56

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek.....	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	6
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	6
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze	9
2.4	Assessmentrapport	9
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	9
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	16
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	19
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	22
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	22
3	Samenvatting.....	24
4	Bibliografie	25
4.1	Publicaties	25
4.2	Websites	25
5	Bijlagen	26
5.1	Archeologische periodes	26

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

---

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2021C230

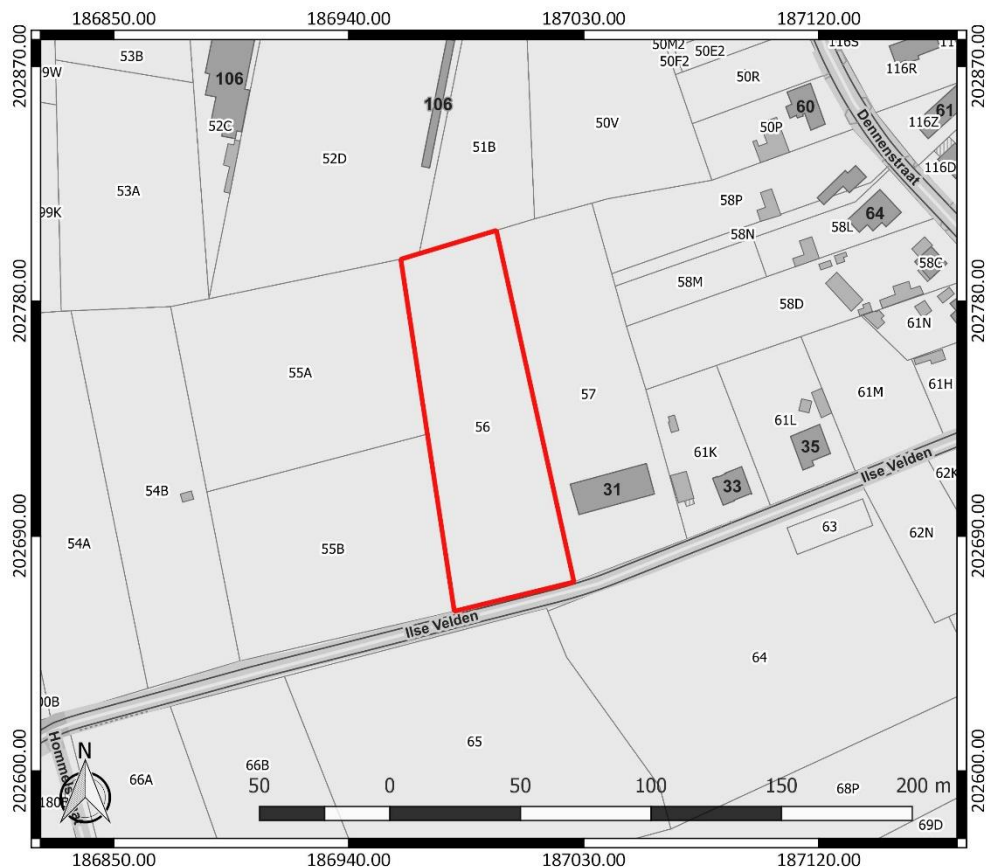
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Antwerpen, Westerlo, Oevel, Ilse Velden, Ilse Velden

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 186960, 202661
- 187026, 202807

Kadastraal plan:

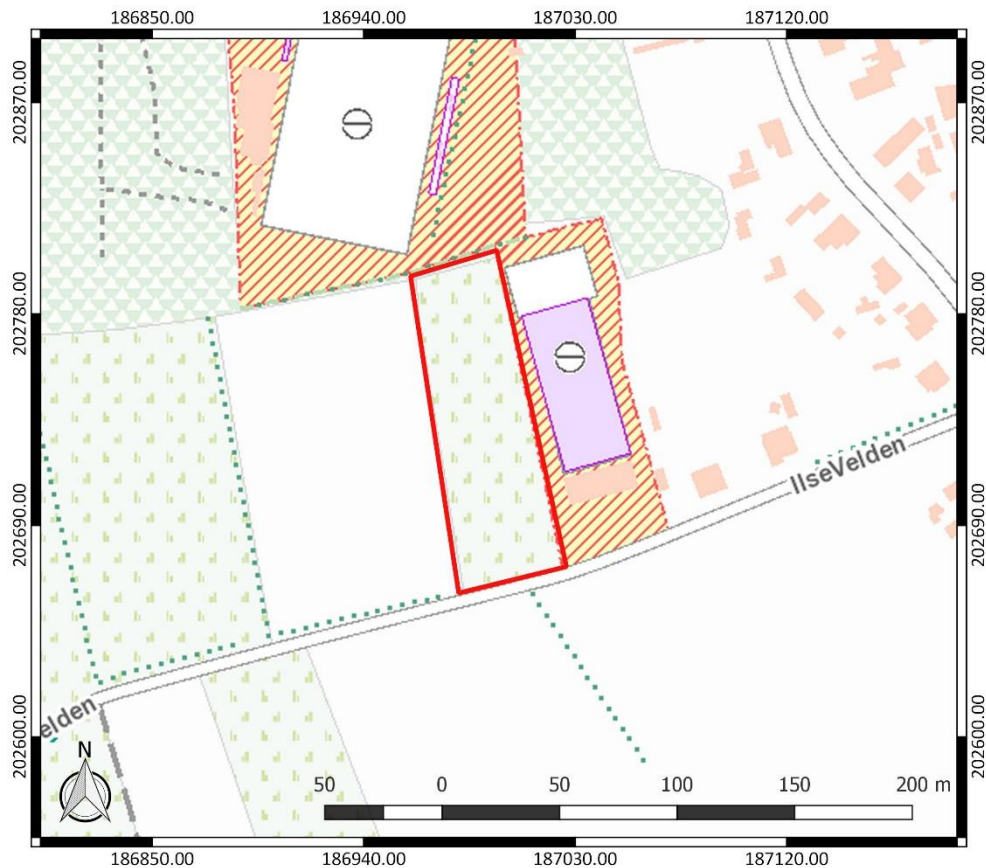

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Westerlo, Afdeling 4 Oevel, sectie A, nummer 56

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5835 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 17/03/2021 – 31/03/2021

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Er is geen concrete archeologische voorkennis met betrekking tot het onderzoeksgebied.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

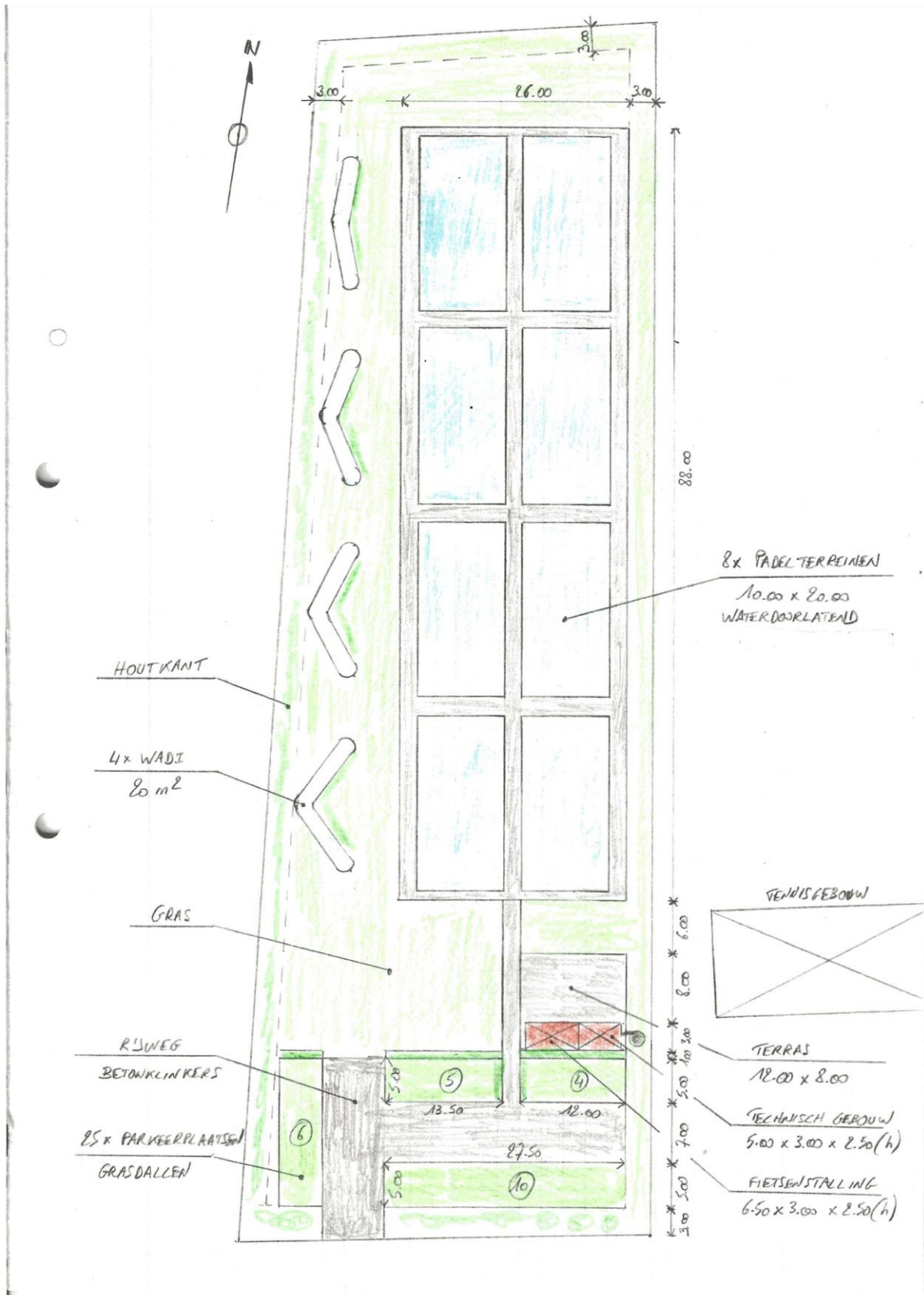
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het achterliggende deel van het terrein zullen acht padelsterreinen worden aangelegd (Figuur 3). De velden hebben telkens een lengte van 20 m en een breedte van 10 m. Ze worden voorzien van een 4 m hoge afscheiding. Rondom de padelsterreinen blijft het gras behouden. Aan de westelijke zijde van het terrein komen een houtkant en wadi's.

Aan de straatzijde van het perceel zullen een verharding van betonklinkers en grasdallen elkaar afwisselen. De grasdallen bieden parkeerplaats aan in totaal 25 wagens. Hierachter zal een pad van klinkers gelegd worden, evenals een terras en een fietsenstalling aan de oostelijke zijde en een technisch gebouw aan de westelijke zijde. De exacte funderingsdiepte en -techniek van de geplande infrastructuur ligt in deze fase nog niet vast. Ze is afhankelijk van de diepteligging van de C horizont onder het maaiveld.

Figuur 3: Ontwerpplan

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeoreferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

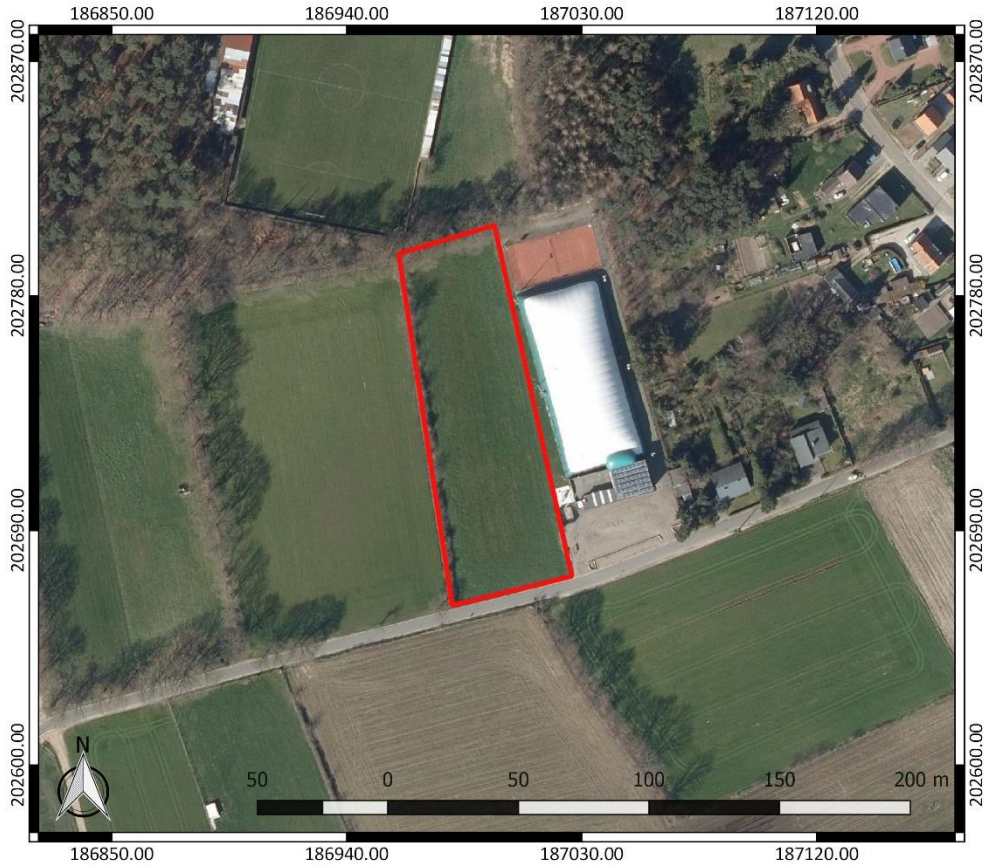
Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden twee momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

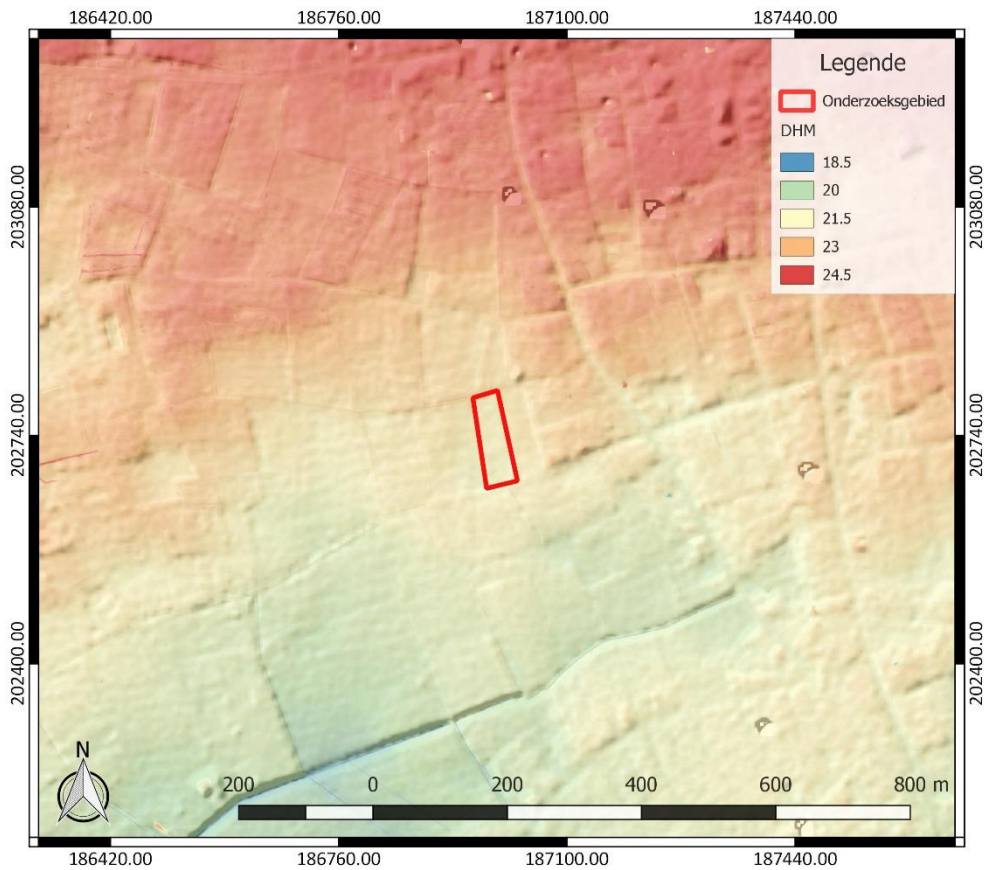
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

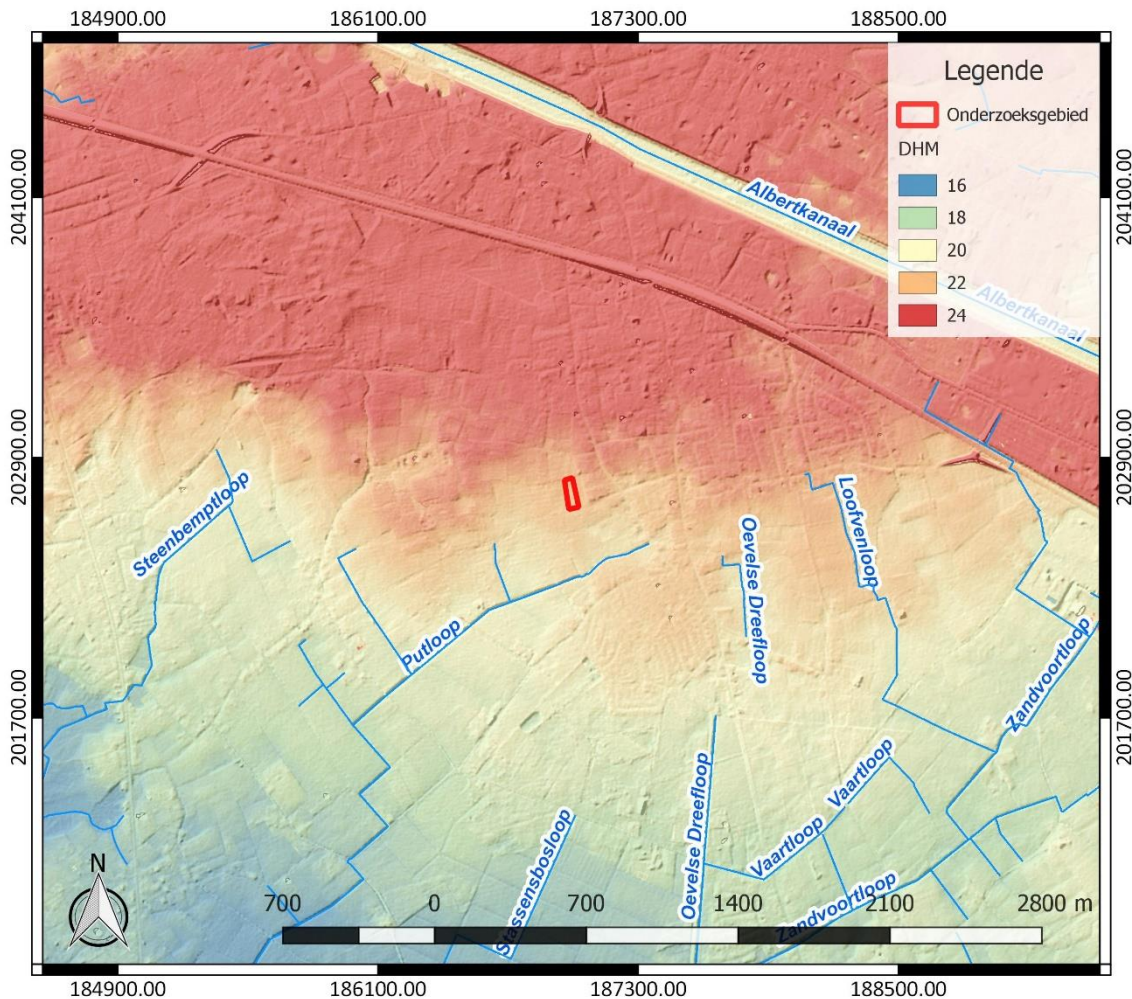
Het onderzoeksgebied is gelegen net ten zuidwesten van het centrum van Oevel, langsheen de Ilse Velden in het zuiden (Figuur 4). Meer naar het noorden en het oosten zijn respectievelijk de Ilsestraat en de Dennenstraat te vinden. Volgens het gewestplan is het terrein gelegen in gebieden voor dagrecreatie. Hydrografisch behoort het tot het Netebekken. Ten zuiden stroomt de Putloop, terwijl meer naar het oosten en westen respectievelijk de Oevelse Dreefloop en de Steembemptloop stromen (Figuur 6). Allen stromen ze in zuidwestelijke richting naar de Wimp, waarin tal van waterlopen uitmondden die de hoger gelegen delen in het noordoosten ontwateren. Op enige afstand ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt zich het Albertkanaal.

Figuur 4: Luchtfoto van 2020 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 5: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

Figuur 6: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1 m en Hillshade DHM Vlaanderen I, 5 m (<https://www.geopunt.be/kaart>)

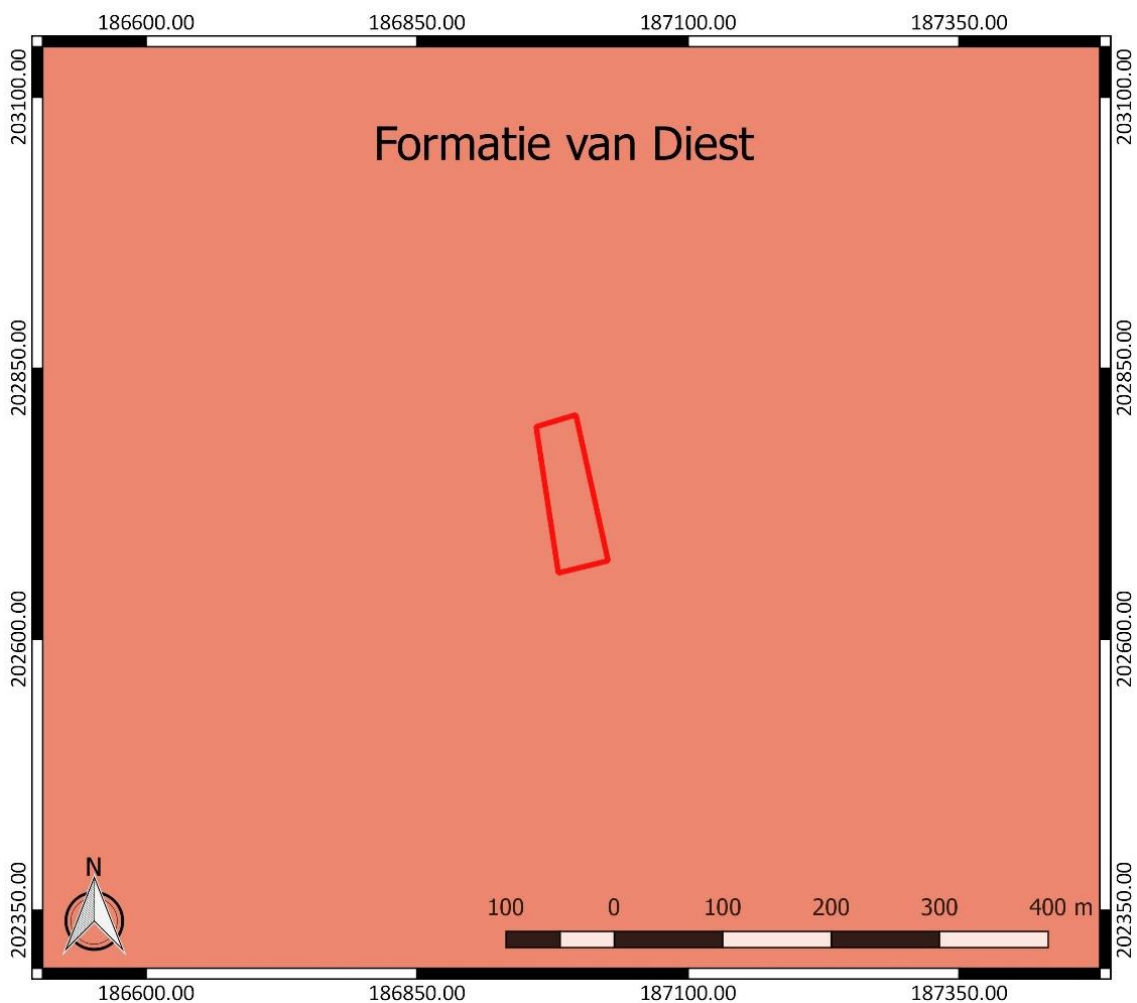

Figuur 7: Hoogteverloop van noord naar zuid over het onderzoeksgebied (www.geopunt.be/kaart)

Geomorfologisch behoort Oevel tot de depressie van de *Schijns-Nete*. Dit is een laaggelegen gebied waar de topografie zich beneden de 20 m situeert. Het zuidwesten in de omgeving van Lier is het meest laaggelegen en ligt maar enkele meter boven het huidige zeeniveau. Twee duidelijke en relatief smalle, zuidwest-noordoost gerichte reliëfeenheden doorbreken deze vlakte, namelijk de ruggen van Lichtaart en Geel. De rug van Lichtaart is de meest uitgesproken die zich uitstrekt van ten noorden van Herentals over Lichtaart tot Kasterlee en wordt voor een groot deel opgebouwd uit Pliocene sedimenten. De rug van Geel is meer zuidelijker gelegen dan de rug van Lichtaart en strekt zich uit ten zuiden van Olen in de richting van Geel. De rug van Geel is opgebouwd uit de Miocene Formatie van Diest. Op de rug van Lichtaart worden hoogtes bereikt tot maximaal 33 m.³ Het onderzoeksgebied bevindt zich op de zuidelijke flank van de noordoost-zuidwest georiënteerde rug

³ Goolaerts/Beerten 2006, 2

van Geel (Figuur 5), in een licht golvend gebied. Het terrein kent een hoogte van 21,3 tot 21,8 m TAW (Figuur 7).

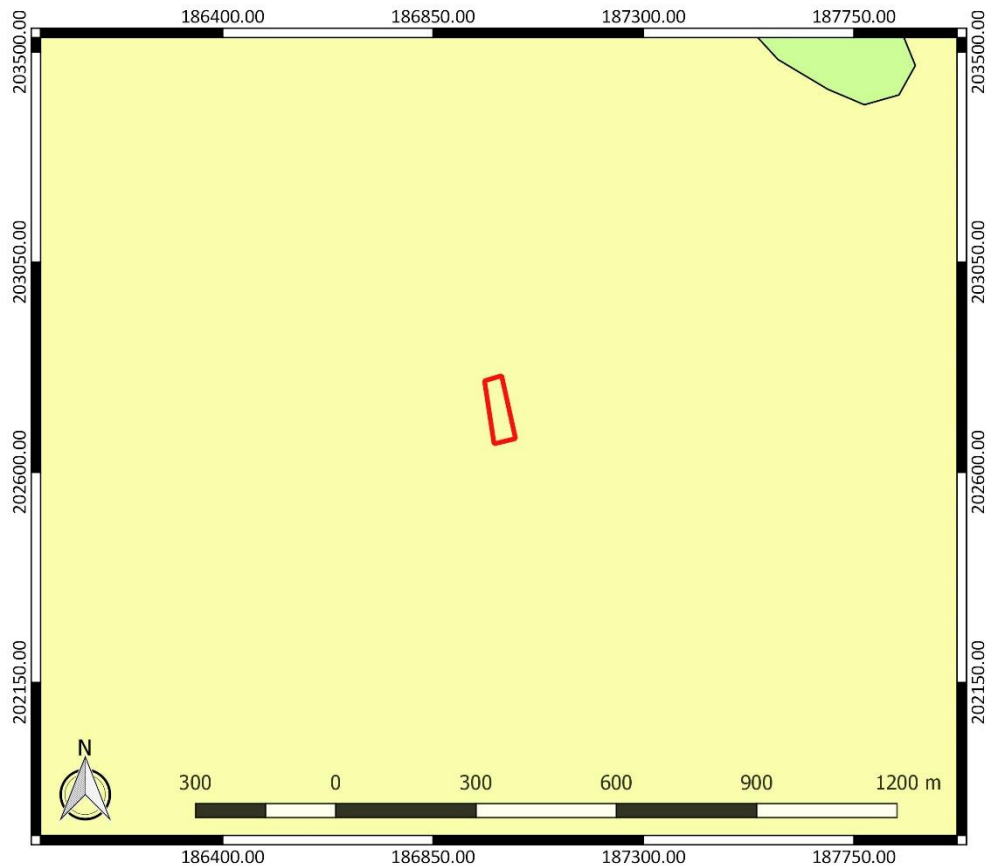
Figuur 8: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De tertiaire ondergrond van het onderzoeksgebied (Figuur 8) bestaat uit de Formatie van Diest. Dit wordt gekenmerkt door groen tot bruin heterogeen zand dat meerdere grindlagen, (ijzer)zandsteenbanken, kleirijke horizonten en een schuine gelaagdheid bevat. Bovendien is de ondergrond glauconietrijk en zijn sommige horizonten micariek.⁴

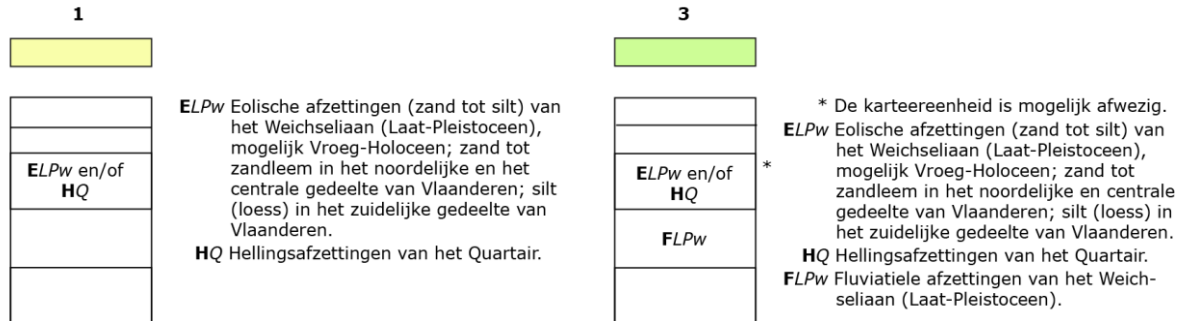
De quartairgeologische kaart (Figuur 9) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk van het Vroeg-Holoceen voorkomen, en/of hellingafzettingen van het Quartair.⁵

⁴ www.geopunt.be/kaart

⁵ www.geopunt.be/kaart

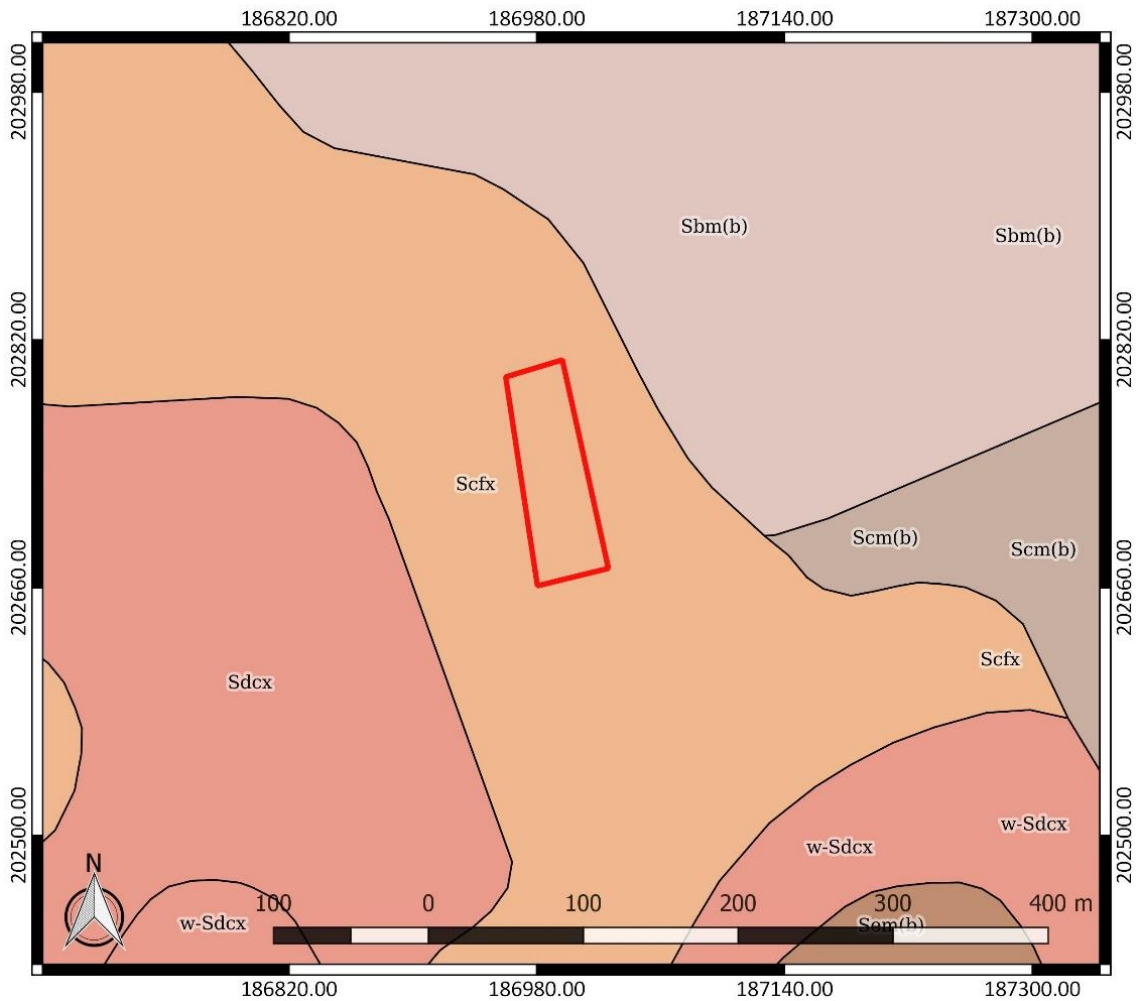

Figuur 9: Quartairegeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 10: Legende bij de quartairegeologische kaart (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 11) situeert het onderzoeksgebied in een matig droge, lemige zandbodem met weinig duidelijke ijzer- en/of humusrijke B-horizont (Scfx). Ten noordoosten en oosten van het terrein wordt een droge, lemige zandbodem met dikke antropogene, humusrijke A-horizont (Sm(b)) verwacht. Ten zuidoosten van het onderzoeksgebied geeft de bodemkaart een matig droge, lemige zandbodem met een dikke antropogene, humusrijke A-horizont (Scm(b)) aan. Meer naar het westen en zuiden wordt een matig natte, lemige zandbodem met sterk gevlekte en verbrokkelde textuur B-horizont (Sdcx en w-Sdcx) verwacht. Er is dus een verschil op te merken tussen een (matig) droge bodem, die op de hoger gelegen delen van het terrein voorkomt, en een matig natte bodem, die ter hoogte van de iets lagere gelegen delen van het gebied te situeren is.

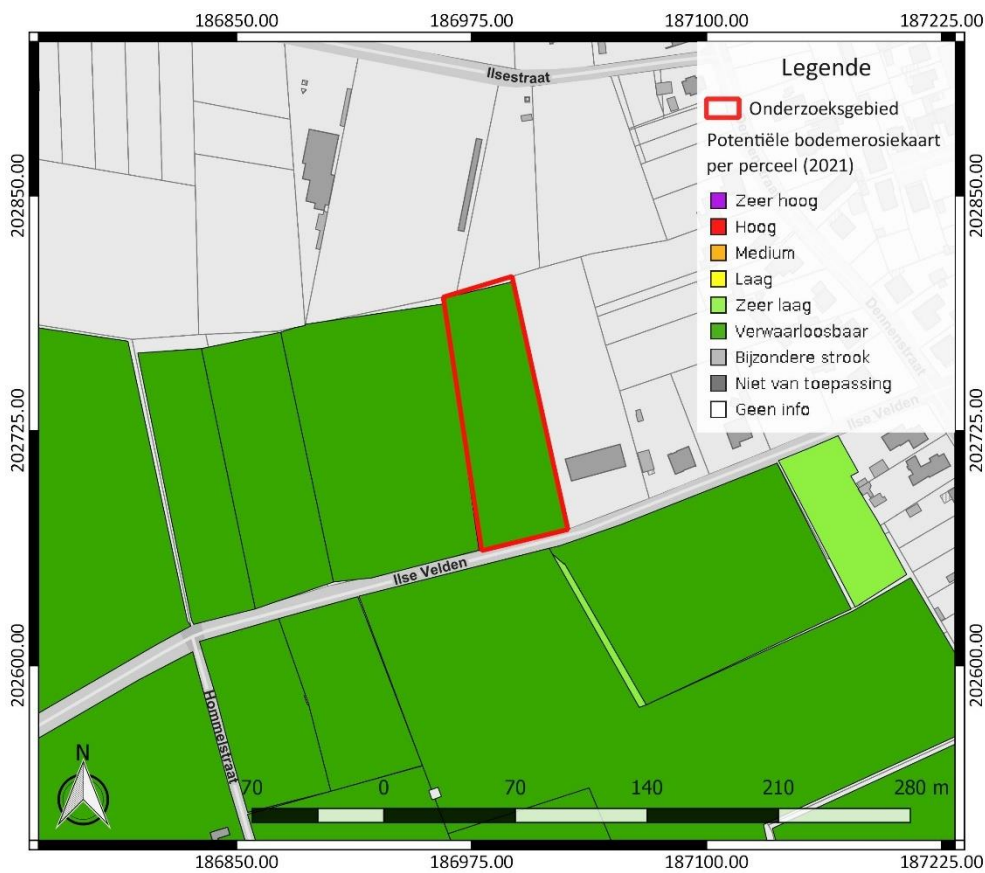

Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

In het onderzoeksgebied zijn op de bodemgebruikskart gras en struiken te bemerken (Figuur 12). Dit beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 4). Volgens de potentiële bodemerosiekaart is de erosiegevoeligheid binnen het onderzoeksgebied verwaarloosbaar (Figuur 13).

Figuur 12: Bodemgebruikskarta met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 13: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

In 1189 werd het altaar van Oevel door de Kamerijkse bisschop Roger van Wavrin geschonken aan de abdij van Tongerlo. Deze abdij had in Oevel veel bezittingen en tienden. Ook de parochie werd bediend vanuit de abdij en werd in 1511 verbonden aan de parochie van Tongerlo. Vanaf 1625 kreeg Oevel vermoedelijk opnieuw een eigen, residerende priester.⁶ De huidige, neogotische Sint-Michielskerk stamt uit 1870, maar gaat terug op een 15de-eeuwse toren in Kempense baksteengotiek.⁷

In 1315 wordt melding gemaakt van een schepenbank. Op dat moment maakte Oevel deel uit van de meierij Geel van het markgraafschap Antwerpen en viel het op bestuurlijk gebied onder het Land van Geel dat van de 12de tot de 18de eeuw werd doorgegeven onder verschillende adellijke geslachten. Oevel bleef lange tijd een agrarisch karakter behouden, maar sinds de inplanting van industrie nabij de autosnelweg en het Albertkanaal in het midden van de 20ste eeuw steeg de demografie sterk. Hierdoor ontstonden in de tweede helft van de 20ste eeuw nieuwe woonwijken en een winkelcentrum nabij de oprit van de autosnelweg.⁸

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), is te zien dat het onderzoeksgebied in gebruik is als akkerland (Figuur 14). In het zuiden van het terrein is een smalle, mogelijk onverharde weg aanwezig, die aan weerszijde afgebakend is door bomen. Vermoedelijk gaat het hier om een historische voorloper van de huidige Ilse Velden. De historische voorlopers van de Ilsestraat in het noorden en de Dennenstraat in het oosten zijn wel duidelijk waar te nemen. Het terrein bevindt zich ten zuidwesten van de historische dorpskern van Oevel, op een relatief kleine afstand ervan.

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is geen bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland (Figuur 15). Ten zuiden van het onderzoeksgebied loopt de historische voorloper van de Ilse Velden.

Op een topografische kaart uit 1929 is het perceel nog steeds onbebouwd (Figuur 16). Ook de bebouwing in de omgeving is nog zeer kleinschalig aanwezig.

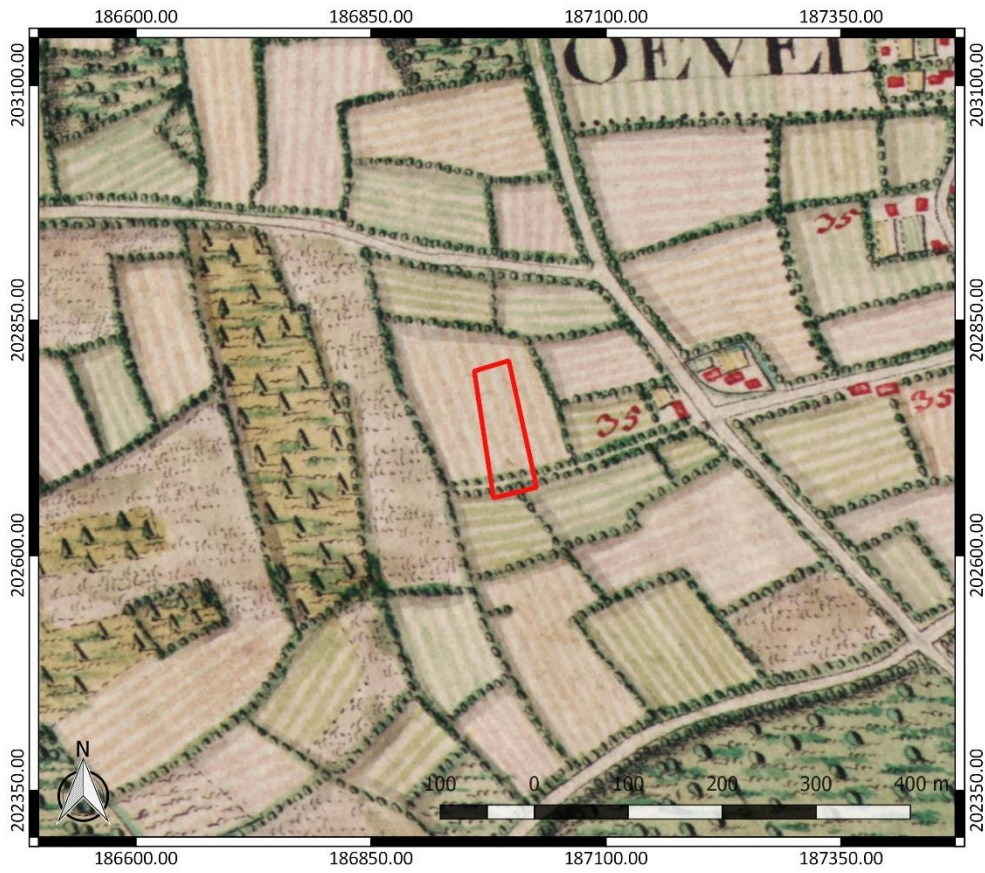
Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 17) toont dat het onderzoeksgebied nog steeds onbebouwd is. Langsheen de Dennenstraat in het oosten is nu meer bebouwing zichtbaar. Een luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 18) toont dat de bebouwing in de omgeving van het onderzoeksgebied slechts weinig uitgebreid is. Het beeld komt overeen met het beeld dat we zien op een recente luchtfoto (Figuur 4).

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Oevel [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14093> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

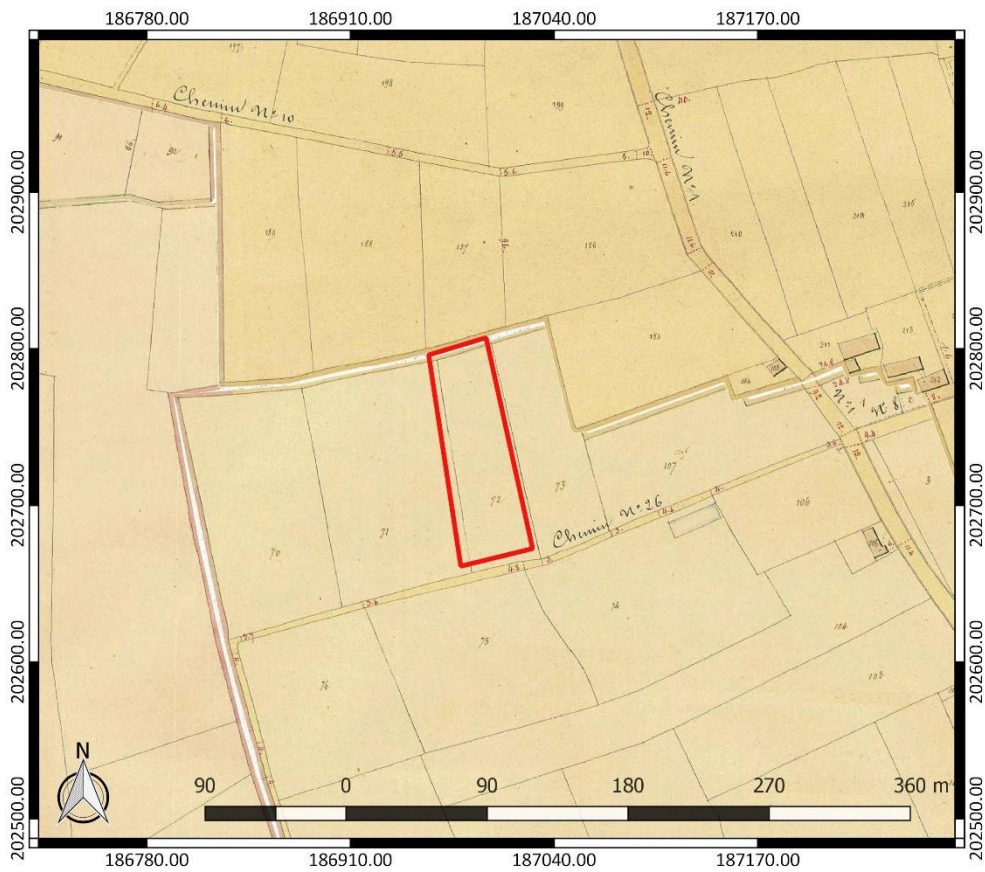
⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Parochiekerk Sint-Michiel [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/41284> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Oevel [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14093> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

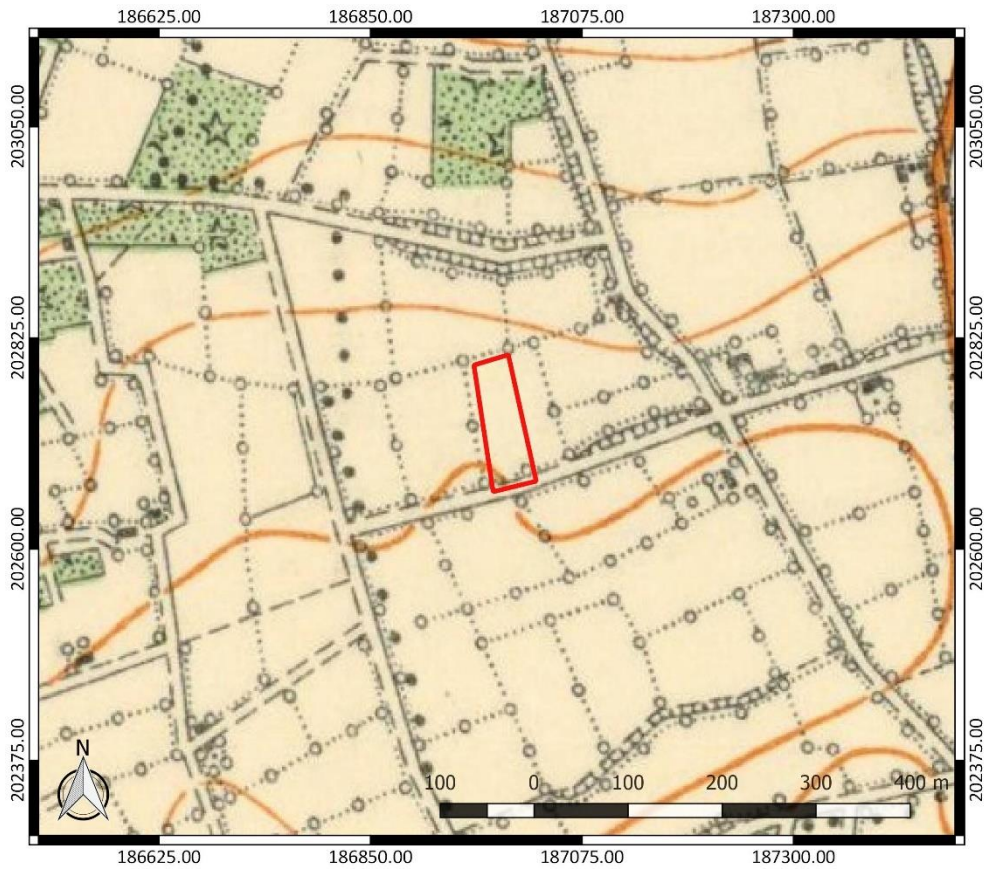

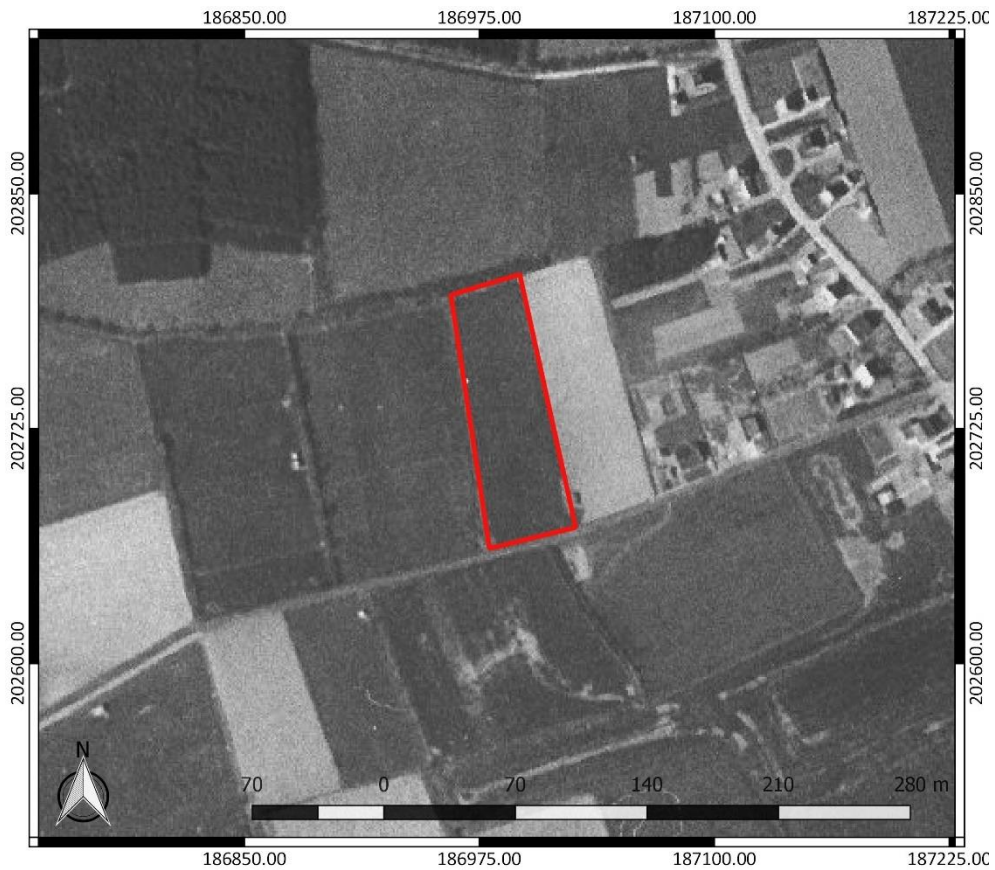
Figuur 14: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 15: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 16: Topografische kaart uit 1929 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.cartesius.be)

Figuur 17: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 19). De in de nabijheid gelegen archeologische waarden en de locaties met een gelijkaardige landschappelijke ligging worden besproken. Ze zijn het relevantste om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten.

Er liggen slechts zeer weinig archeologische waarden in de nabije omgeving van het onderzoeksterrein. Dit lijkt te wijten aan een gebrek aan onderzoek, eerder dan aan een beperkt archeologisch potentieel. De dichtstbijzijnde, gekende archeologische waarde ligt op ca. 900 m in de Sint-Michielsstraat (CAI ID 102982). Het betreft de Norbertijnenpastorie die in de kern zou opklimmen tot het midden van de 18de eeuw.⁹

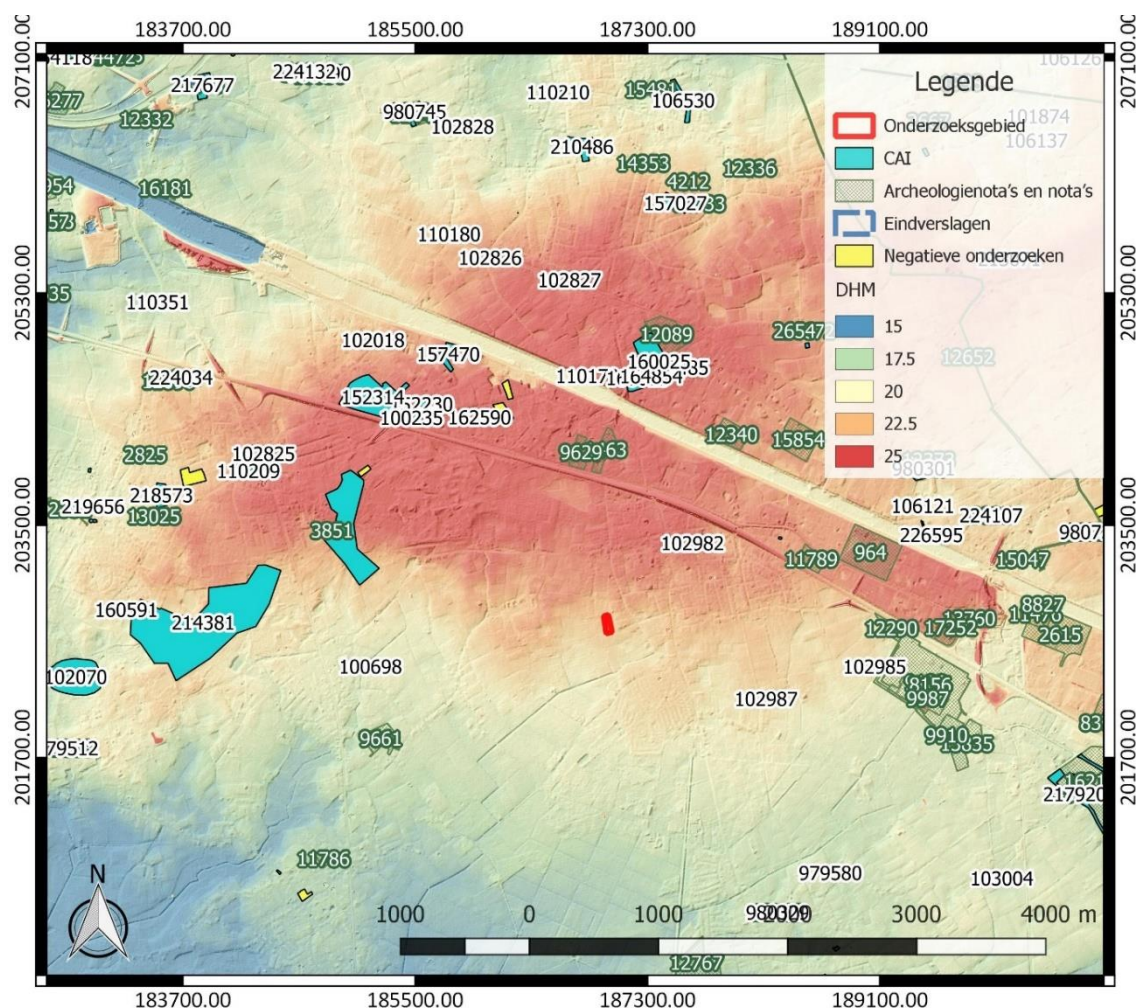
De volgende locaties die besproken worden, bevinden zich al op een grotere afstand van het onderzoeksgebied, maar kennen wel een gelijkaardige landschappelijke ligging.

In de Berkenstraat te Olen (CAI ID 218573) werden enkele 'vage sporen' als een off-site fenomeen uit de metaaltijden aangeduid. De scherp afgelijnde sporen worden aan de nieuwe tijd toegeschreven.¹⁰

In de Industrielaan te Olen (CAI ID 102018) werden paalkuilen en scherven aan de ijzertijd toegeschreven.¹¹

⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Norbertijnenpastorie [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/102982> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Berkenstraat I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/218573> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

Figuur 19: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerenderfgoed.be/>), weergegeven op het DTM 1 m en Hillshade DHM 5 m

Bij archeologisch onderzoek in de Wilgenstraat te Olen (CAI ID 157027) werden een vierpostenspieker en een waterput op basis van het aardewerk in de metaaltijden of Romeinse tijd gedateerd. Een drieschepig hoofdgebouw met vier bijgebouwen en een nabijgelegen boomstamwaterput worden aan de vroege middeleeuwen toegeschreven. Ook een waterkuil en enkele greppels worden in de vroege middeleeuwen gedateerd. Er kwam ook aardewerk, waaronder Rijnlants roodbeschilderde keramiek, uit de 10de tot 13de eeuw aan het licht.¹²

Bij metaaldetectie op de Grote Plek (CAI ID 160591) werd een hand gesmede, bronzen ring aangetroffen, die mogelijk aan de Kelten of Romeinen wordt toegeschreven.¹³ Net ten oosten van deze locatie en meer naar het noordoosten toe (CAI ID 214381) werden bij een kaartstudie bovendien zogenaamde 'Celtic fields' uit de metaaltijden opgemerkt.¹⁴

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Industrielaan 5 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/102018> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹² Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Wilgenstraat I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/157027> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Grote Plek I [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/160591> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Boerenkrijglaan [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/214381> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

In de Sint-Maartenstraat te Olen (CAI ID 110209) werd bij een erfgoedonderzoek een kerkje uit hout of leem uit de 10de eeuw ontdekt. Het betreft vermoedelijk een voorloper van de huidige Sint-Martinus parochiekerk die lijkt terug te gaan tot het begin van de 15de eeuw. De huidige kerk werd grondig verbouwd in 1776.¹⁵

Bij een proefsleuvenonderzoek te Hezeschrans in Geel (CAI ID 980301) werden greppels, paalkuilen en kuilen aan de late middeleeuwen toegeschreven. Enkele muurresten, een waterput en cultuurlagen werden in de nieuwe tot nieuwste tijd gedateerd.¹⁶ Verderop in de straat (CAI ID 226595) werden drie greppels, een kuil en een paalkuil eveneens als (laat)middeleeuws gedateerd.¹⁷

Te Plassendonk (CAI ID 102985) en Duitschool (CAI ID 102987) worden hoeves uit de late middeleeuwen en/of nieuwe tijd gemeld.¹⁸ Op het dorp in Olen (CAI ID 102825) staat nog steeds een pastorie die opgericht werd in 1768-1771 en omgracht was.¹⁹ Ook in de Hezeschrans te Geel (CAI ID 106121) bracht een kaartstudie een hoeve uit 1744 met een walgracht aan het licht. Een deel van de grachten werd gedempt.²⁰

Een kaartstudie wijst erop dat de huidige Sint-Sebastiaankapel in Olen (CAI ID 110180) reeds te zien is op de zogenaamde Ferrariskaart. De kapel werd herbouwd in 1904 op de plaats van de oudere, mogelijk dan al verdwenen kapel. Nabij deze kapel was een herberg (CAI ID 102826) aanwezig die zou opklimmen tot 1604.²¹

Andere gekende archeologische waarden in de omgeving van het onderzoeksgebied bevinden zich al op vrij grote afstand ten opzichte van het onderzoeksgebied of kennen een verschillende landschappelijke ligging. Ze zijn weinig relevant om het archeologisch potentieel van het terrein in te schatten. Daarom worden ze hier niet nader toegelicht. Bekrachtigde archeologienota's of nota's van terreinen in de omgeving bieden geen relevante aanvulling op de reeds besproken CAI-locaties. Daarom lichten we ze hier niet afzonderlijk toe.

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Martinus parochiekerk [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/110209> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Hezeschrans Geel [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/980301> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Hezeschrans [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/226595> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Plassendonck [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/102985> (Geraadpleegd op 18-03-2021); Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Duitschool 8 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/102987> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Dorp 18 [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/102825> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

²⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Schranshoeve (Hezeschrans, Oevelse schrans) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/106121> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

²¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: Sint-Sebastiaankapel [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/110180> (Geraadpleegd op 18-03-2021); Agentschap Onroerend Erfgoed 2021: St.-Sebastiaan (Den Bastiaan) [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/102826> (Geraadpleegd op 18-03-2021)

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein? Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied is gelegen ten zuidwesten van het centrum van Oevel. Het terrein kent een gunstige landschappelijke ligging op de zuidelijke helling van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug. In de omgeving zijn verschillende waterlopen aanwezig. Bovendien bevindt het terrein zich op de overgang van matig natte naar mattig droge, lemige zandgronden. Dit soort terreinen blijkt vooral voor bewoning aantrekkelijk te zijn geweest. Archeologisch onderzoek in de nabije en ruimere omgeving toont aan dat voornamelijk resten van de metaaltijden tot de nieuwste tijd kunnen voorkomen.

Vanaf de 18de eeuw beschikken we over historische kaarten en luchtfoto's om de gebruiksevolutie van het terrein te reconstrueren. Dit leert ons dat het terrein van in de late middeleeuwen tot op heden in gebruik lijkt te zijn geweest als akkerland en/of grasland. Er werd minstens sinds de 18de eeuw geen bebouwing op het terrein vastgesteld.

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het volledige onderzoeksgebied worden werken gepland. De voornaamste werken omvatten de aanleg van acht padelterreinen en een infiltratiebekken. Aan de straatzijde worden parkeerplaatsen voorzien die bestaan uit verharding en grasdallen. Bovendien zullen nog een technisch gebouw en een terras voorzien worden. Van verschillende bodemingrepen ligt de precieze verstoringsdiepte niet vast. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijke ligging van het terrein op de zuidelijke helling van een rug en nabij waterlopen. Rondom het onderzoeksgebied is een overgang op te merken van nattere naar drogere gronden, waar we vaak sporen van bewoning vinden. In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn relevante archeologische resten gekend van de metaaltijden tot de nieuwste tijd. In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied is nog geen onderzoek gebeurd, waardoor we met een lacune in onze kennis zitten. Het terrein lijkt minstens vanaf de 18de eeuw in gebruik te zijn geweest als akkerland en/of grasland. Op basis daarvan verwachten we een goed bewaard bodemarchief. De geplande werken betekenen een bedreiging van het aanwezige bodemarchief. Daaruit volgt dat bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is.

Voor het verdere vooronderzoek wegen we verschillende onderzoeksmethodes af. Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor deze onderzoekstechniek te beperkt. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland.

Landschappelijk bodemonderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites beter in te kunnen schatten. Afhankelijk van de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op goed bewaarde steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend onderzoek naar steentijd artefactensites nodig.

Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein op de zuidelijke helling van een rug en nabij waterlopen. Rondom het onderzoeksgebied is een overgang op te merken van nattere naar drogere gronden, waar we vaak sporen van bewoning vinden. In de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zijn relevante archeologische resten gekend van de metaaltijden tot de nieuwste tijd. In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied is nog geen onderzoek gebeurd, waardoor we met een lacune in onze kennis zitten. Het terrein lijkt minstens vanaf de 18de eeuw in gebruik te zijn geweest als akkerland en/of grasland. Op basis daarvan verwachten een goed bewaard bodemarchief. De geplande werken betekenen een bedreiging van het aanwezige bodemarchief. Daaruit volgt dat bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig is.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Goolaerts, S./K. Beerten, 2006: *Toelichting bij de Quartairgeologische kaart. Kaartblad 16 Lier*, Leuven.

4.2 Websites

Cartesius (2021)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2021)
<https://dov.vlaanderen.be/>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2021)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2021)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2021)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2021)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

